

Символізм як літературний
напрямок останньої третини 19-
початку 20 століття

СИМВОЛІЗМ

СИМВОЛІЗМ (від. грецьк. symbolon – знак, символ, ознака) – одна із течій модернізму, в якій замість художнього образу, що відтворює певне явище, застосовується художній символ, що є знаком мінливого “життя душі” і пошуком “вічної істини”.

Виникнення

- > Наприкінці XIX ст. письменники активно шукали шляхів оновлення літератури. Реалізм і натуралізм вже не задовольняли митців, які намагалися здійснити прорив зі світу буденного у світ Краси та Гармонії, де панує вічна Істина. Письменники мріяли про такі твори, які відображували б не об'єктивні предмети і життя людей, а духовне буття, що на їхню думку, має особливе значення. Як зазначив Стефан Малларме, все єство поетів заповонила думка про Книгу, де було б “орфічне потрактування Землі, справжнє призначення поета і найвища мета літературного дійства – бути знаряддям Духу”. Ці прагнення знайшли втілення у теорії й практиці однієї з літературних течій модернізму – символізму, який виник і найяскравіше розвинувся у французькій поезії, справивши величезний вплив на всю світову літературу.

Значення

- Сутність течії символізму полягає в цілеспрямованій спробі символізувати зовнішні і матеріальні прояви світу з метою у такий спосіб пізнати його трансцендентний зміст. Може, найвичерпніше розкрив специфіку світосприймання символістів добре знаний на початку нашого століття історик і теоретик української літератури А.Товкачевський: “Звичайно ми блукаємо по світі, але душа наша лишається холодною, ми не помічаємо ні краси, ні таємничості в тих речах, які бачимо під собою і над собою. Речі видаються нам немов би замороженими і цілий світ – нерухомим, неживим. Але бувають моменти, коли в нас мов би розвидняється в душі. Ми з зачудуванням дивимося навколо себе – і не впізнаємо того світу, який так довго споглядали. Ми немов набуваємо нові органи зору і слуху. Нерухомі, раніше мертві речі починають виявляти якесь дивне життя, ми чуємо якісь таємничі голоси, бачимо незримий таємний зв’язок всіх речей між собою, бачимо в речах присутність чогось невидимого, невідомого і вічного. Світ набуває в наших очах незначного перед тим значення: кожна річ, зокрема, стає символом, емблемою, видимим знаком невидимого і вічного.”.

Інша інформація

- Термін запропонував французький поет Ж. Мореа у статті «Символізм» (1886). Зачинателем символізму у французькій поезії вважають П. Верлена, прихильниками — А. Рембо та ін.
- Символісти вважали, що сутність світу не може бути пізнана за допомогою розуму та раціональних засобів, а доступна лише інтуїції у творчому осяянні митця. Символ є проявом ідеального в реальному житті, а поет — його провідник, який інтуїтивно відчуває шлях до істини.
- Символіст С. Малларме вважав, що поезія виражає засобами людської інтуїції таємничу сутність світу, дає відчуття сенсу нашого перебування на землі.

Символісти використовували найчастіше такі художні засоби:

- ◎ складні метафори;
- ◎ інакомислення (алегорію);
- ◎ натяки, символіку;
- ◎ мелодійність;
- ◎ багатозначність;
- ◎ непроясненість слів;
- ◎ абстрагованість та ін.

Найвидатніші представники СИМВОЛІЗМУ:

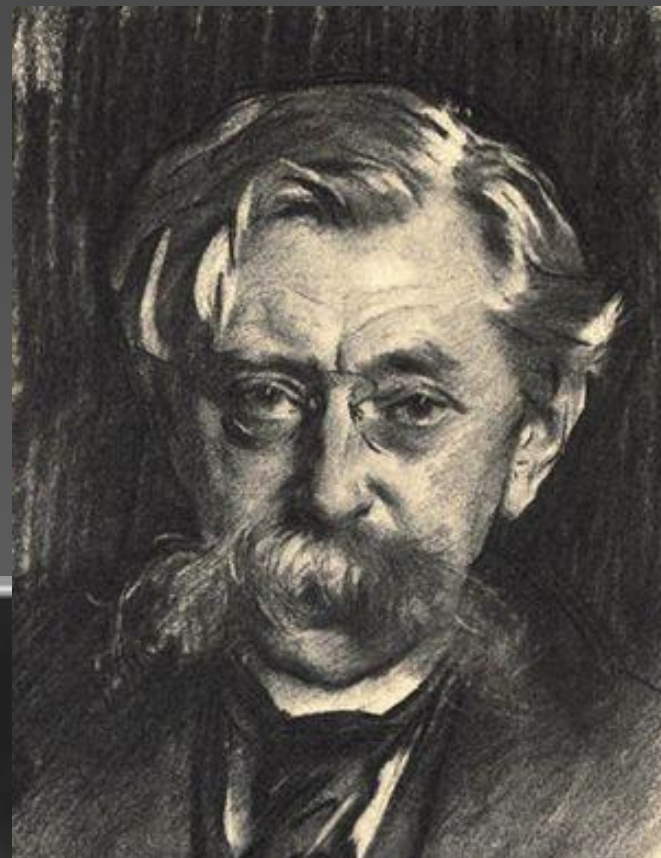
- П. Верлен
- А. Рембо
- С. Малларме

(Франція)

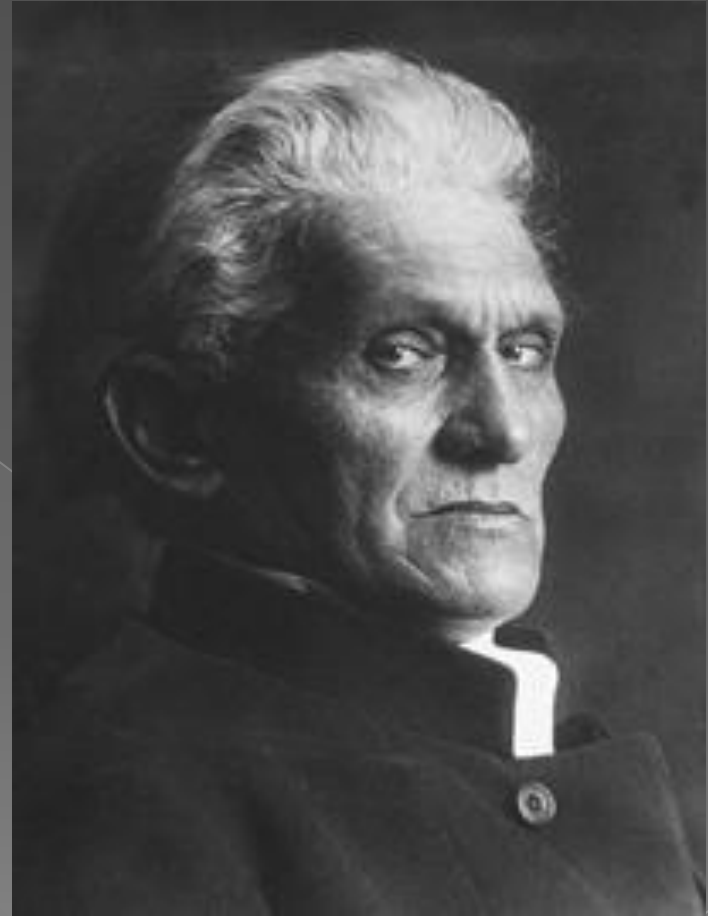
- М. Метерлінк
- Е. Верхарн

(Бельгія)

○ С. Георге

(Німеччина)

◎ Р.-М. Рільке

(Австрія)

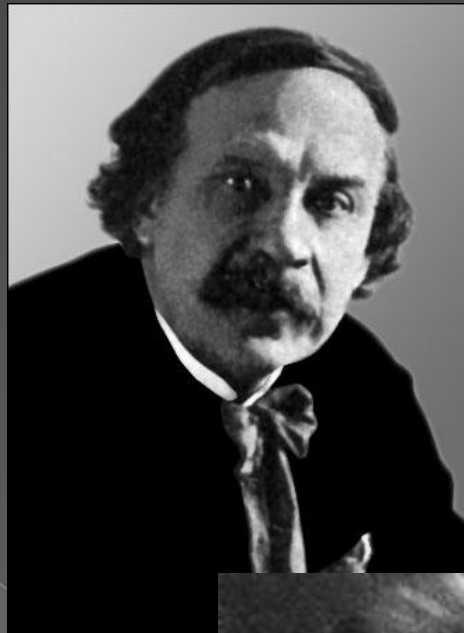

- В. Брюсов
- О. Блок
- А. Бєлий

(Росія)

- М. Вороний
- О. Олесь
- П. Тичина

(Україна)